

ปัจจัยในการทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยมของนักศึกษาใน กรุงเทพมหานคร

Factors to Predict Materialistic Values of Students in Bangkok Metropolitan Area

วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล
Wilailuk Sereetrakul

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the factors predicting materialistic values in undergraduate students in the Bangkok metropolitan area. The materialistic values in this research were derived from Richins and Dawson's concept, comprising 3 components: acquisition centrality, acquisition as the pursuit of happiness, and possession-defined success. Family context and social factors were used to predict materialistic values. In this survey research, questionnaires were collected from 620 students, and the data were analyzed by hierarchical regression analysis. The findings revealed that variations in materialistic values were better accounted for by social factors—susceptibility to peer influence and imitation of media celebrity — rather than family context. In family context, only family communication had an effect on student's materialistic values. The regression model accounted for 35 percent of the explained variation in materialistic values.

Keywords: materialistic values, family communication, susceptibility to peer influence, imitation of media celebrity

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยในการทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร ค่านิยมแบบวัตถุนิยมที่ศึกษานำมาจากแนวคิดของ Richins and Dawson ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็น

ศูนย์กลางของชีวิต ความสุขในชีวิต และความสำเร็จในชีวิต ปัจจัยที่นำมาใช้ในการทำนายมี 2 กลุ่ม คือ ปัจจัยทางด้านครอบครัว และปัจจัยทางสังคม โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากนักศึกษา 620 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบเชิงชั้น ผลการศึกษพบว่า ปัจจัยทางสังคม ซึ่งได้แก่ ความอ่อนไหว

ต่ออิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และการเลียนแบบบุคคลที่มีชื่อเสียงในสื่อมวลชน เป็นปัจจัยทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยมได้มากกว่าปัจจัยด้านครอบครัว ซึ่งมีเพียงการสื่อสารภายในครอบครัวเท่านั้นที่สามารถทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยมของนักศึกษาได้ สมการถดถอยที่ได้มีอำนาจในการอธิบายความแปรผันที่เกิดขึ้นในค่านิยมแบบวัตถุนิยมของนักศึกษาได้ร้อยละ 35

คำสำคัญ: ค่านิยมแบบวัตถุนิยม การสื่อสารภายในครอบครัว ความอ่อนไหวต่ออิทธิพลของกลุ่มเพื่อน การเลียนแบบบุคคลที่มีชื่อเสียงในสื่อมวลชน

บทนำ

การก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและค่านิยมของคนในสังคม เกิดกระแสค่านิยมแบบวัตถุนิยม ซึ่งคนในสังคมให้ความสำคัญกับวัตถุสิ่งของมากกว่าคุณค่าความรู้สึทางด้านจิตใจ มีความอยากได้ออยากครอบครองทรัพย์สินเงินทองมากขึ้น ค่านิยมแบบวัตถุนิยมถูกกระตุ้นจากอิทธิพลของสื่อสารมวลชน ความเจริญทางเทคโนโลยี การแข่งขันทางเศรษฐกิจและบุคคลใกล้ชิด ค่านิยมแบบวัตถุนิยมเป็นความเชื่อของปัจเจกบุคคล ที่ให้ความสำคัญแก่เงิน สรรพสิ่งที่เป็นรูปธรรม ตลอดจนวัตถุอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การใช้ชีวิตเป็นไปเพื่อการไฝหาและมุ่งครอบครองทรัพย์สินสมบัติ แต่ทรัพย์สินสมบัติต่าง ๆ ที่ได้ครอบครองนั้นกลับไม่ได้ทำให้เกิดความพอใจในชีวิต หรือไม่ได้ทำให้เกิดความสุขเชิงอัตวิสัยเพิ่มขึ้น (Richins & Dawson, 1992) ปัญหาสังคมต่าง ๆ ที่พบในสังคมไทยหลาย ๆ ปัญหา มีสาเหตุมาจากการที่คนในสังคมมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมดังที่ ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรีกล่าวถึงปัญหาการมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมของเยาวชนไทยว่า “สถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนที่น่าห่วงที่สุดในขณะนี้ คือ ปัญหากระแสวัตถุนิยม บริโภคนิยม การมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมทำให้นักเรียนนักศึกษาประพฤติตนไปใน

ทิศทางที่ไม่เหมาะสม ... ถือเป็นโรคร้ายของสังคมที่ผู้ใหญ่จะต้องช่วยกันหาทางแก้ไขอย่างเร่งด่วน ควรสอนให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ด้วยการยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาปฏิบัติใช้” (นิรนาม, 2552)

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญปัญหาเด็กและเยาวชนมีค่านิยมแบบวัตถุนิยม ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาโครงการวิจัยเรื่อง “เด็กไทยในมิติวัฒนธรรม” ของ ดร. อมรวิรัช นาคทรพรพ ที่กล่าวถึงความน่าเป็นห่วงของเยาวชนไทยในมิติของการบริโภคว่า ปัจจุบันเยาวชนไทยกำลังเผชิญกับกระแสการเกิดค่านิยมบริโภคอย่างมหาศาล นิยมใช้สินค้าราคาแพง (อมรรัตน์, 2553) การแก้ไขเยาวชนไทยให้ลดค่านิยมแบบวัตถุนิยม ช่วยลดปัญหาสังคม และช่วยในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ดังที่พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) กล่าวไว้ว่า “สังคมมีค่านิยมอย่างไร ก็จะชักนำลักษณะการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมนั้นให้เป็นไปอย่างนั้น ... สังคมใดมีค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง ขัดต่อการพัฒนา สังคมนั้นมีแนวโน้มที่จะเสื่อมโทรม พัฒนาได้ยาก ถ้าจะพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า ต้องแก้ค่านิยมที่ผิดพลาด และต้องสร้างค่านิยมใหม่ที่ดีให้เกิดขึ้น” (พระธรรมปิฎก, 2544) จากความสำคัญของค่านิยมแบบวัตถุนิยม ดังที่ได้กล่าวถึงข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับเรื่องค่านิยมแบบวัตถุ และปัจจัยที่เป็นตัวทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยมในกลุ่มวัยรุ่นไทย โดยศึกษาอำนาจในการทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยมของปัจจัยด้านครอบครัว และอำนาจในการทำนายของปัจจัยทางสังคมร่วมกับปัจจัยด้านครอบครัว

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรในการศึกษาคั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่เป็นสถาบันการศึกษาประเภท

จำกัดรับ ไม่รวมมหาวิทยาลัยเปิด (เช่น มหาวิทยาลัย
รามคำแหง และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช)

การตรวจเอกสาร

1. ค่านิยมแบบวัตถุนิยม (Materialistic values)

Richins and Dawson (1992) อธิบายค่านิยมแบบวัตถุนิยมว่า เป็นกลุ่มความเชื่อเกี่ยวกับความสำคัญของการได้ครอบครองทรัพย์สินสมบัติ เชื่อว่าทรัพย์สินสมบัติมีความสำคัญต่อชีวิตของบุคคล ซึ่งค่านิยมแบบวัตถุนิยมประกอบด้วย 3 องค์ประกอบได้แก่

(1) การได้ครอบครองทรัพย์สินสมบัติเป็นหนทางแห่งความสุข (Acquisition as the pursuit of happiness) ผู้มีค่านิยมแบบวัตถุนิยมมองว่า ทรัพย์สินสมบัติต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อความพึงพอใจและความสุขของชีวิต (well-being) จึงหาความสุขให้แก่ตนเองโดยการไขว่คว้าทรัพย์สินสมบัติต่าง ๆ มาครอบครอง

(2) การมีศูนย์กลางของชีวิตอยู่ที่การได้ครอบครองเป็นเจ้าของทรัพย์สินสมบัติ (Acquisition centrality) ผู้มีค่านิยมแบบวัตถุนิยมมองว่า การได้เป็นเจ้าของทรัพย์สินต่าง ๆ เป็นศูนย์กลางหรือจุดมุ่งหมายของชีวิต ใช้วัตถุเป็นเครื่องกำหนดแนวทางและพฤติกรรมการดำเนินชีวิต

(3) การตัดสินความสำเร็จในชีวิตจากการได้ครอบครองทรัพย์สินสมบัติ (Possession-defined success) ผู้มีค่านิยมแบบวัตถุนิยมตัดสินความสำเร็จในชีวิตทั้งของตนเองและของผู้อื่นด้วยจำนวนและคุณภาพของทรัพย์สินสมบัติที่ได้ครอบครอง พิจารณาความมั่งมีทางวัตถุว่าเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จในชีวิต

2. การสื่อสารภายในครอบครัว (Family communication)

การสื่อสารภายในครอบครัวที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นการสื่อสารภายในครอบครัวเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่

แสดงต่อลูกในเรื่องของการใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าได้แก่ การให้โอกาสลูกในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ตามตราหือที่ต้องการได้ ให้โอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อสินค้าทั้งสินค้าที่เป็นของใช้ส่วนตัว และของสมาชิกครอบครัว การสื่อสารภายในครอบครัวเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินซื้อสินค้าที่นำมาศึกษามาจากแนวคิดของ Moschis, Moore and Smith (1984) ที่แบ่งการสื่อสารภายในครอบครัวเป็น 2 รูปแบบ คือ

(1) การสื่อสารที่ยึดถือแบบแผนของสังคมเป็นหลัก (Socio-oriented communication) คือ รูปแบบการติดต่อสื่อสารระหว่างพ่อแม่ลูกที่ยึดถือแบบแผนสังคมหรือประเพณีเป็นแนวทางซึ่งพ่อแม่จะมีการควบคุมลูกทั้งนี้เพื่อให้เกิดการติดต่อสื่อสารภายในครอบครัวที่พยายามคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างกันที่สอดคล้องไม่ขัดแย้งหรือโต้เถียง

(2) การสื่อสารที่ยึดถือแนวความคิดเป็นหลัก (Concept-oriented communication) คือ รูปแบบการติดต่อสื่อสารระหว่างพ่อแม่ลูกที่ยึดแนวความคิดความถูกต้องในเนื้อหาที่สื่อสารเป็นหลัก ลูกได้รับการสนับสนุนให้แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยขณะเดียวกันก็ให้ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วย

Moore and Moschis (1981) ศึกษาพบว่า เด็กในครอบครัวที่ใช้รูปแบบการสื่อสารที่ยึดถือแบบแผนของสังคมเป็นหลักจะมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมในระดับสูง แต่เด็กในครอบครัวที่ใช้รูปแบบการสื่อสารที่ยึดแนวความคิดเป็นหลักจะมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมในระดับต่ำ

3. ความอ่อนไหวต่ออิทธิพลของกลุ่มเพื่อน (Susceptibility to peer influence)

ความอ่อนไหวต่ออิทธิพลของกลุ่มเพื่อนหมายถึง การประพฤติปฏิบัติในทางที่คล้อยตามกลุ่มเพื่อนเพื่อให้ตนเองได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนวัยรุ่นยังมีความอ่อนไหวต่ออิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมากเท่าไร ก็จะยังมีการนำทรัพย์สินวัตถุสิ่งของของ

ตนเองไปเปรียบเทียบกับเพื่อนมากขึ้นและยิ่งทำให้เกิดค่านิยมแบบวัตถุนิยมมากขึ้นตามไปด้วย (Moschis & Churchill, 1978) ความอ่อนไหวต่ออิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีส่วนในการส่งเสริมให้วัยรุ่นมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมมากขึ้นด้วย (Chan & Zhang, 2007) ซึ่งผลการศึกษาที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Martin and Bush (2000) ที่ศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่มีการติดต่อกับสื่อสารกับเพื่อนบ่อยและอ่อนไหวต่ออิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนจะมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมอยู่ในระดับสูง ส่วน Nguyen, Moschis, and Shannon (2009) ศึกษาในกลุ่มนักศึกษาไทยในกรุงเทพมหานคร พบว่า การสื่อสารพูดคุยขอความเห็นกับกลุ่มเพื่อนเกี่ยวกับการบริโภคสินค้ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่านิยมแบบวัตถุนิยม

4. การเปิดรับสื่อโทรทัศน์

จากการทบทวนวรรณกรรมพบทั้งงานวิจัยที่สนับสนุนและคัดค้านสมมติฐานที่ว่า การดูโทรทัศน์มีอิทธิพลทำให้เกิดค่านิยมแบบวัตถุนิยมเพิ่มขึ้น ดังนี้

Buijzen and Valkenburg (2003) ศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นชาวอเมริกันพบว่า การดูโทรทัศน์มาก ๆ จะทำให้วัยรุ่นเกิดค่านิยมแบบวัตถุนิยม เพราะจากการที่วัยรุ่นเหล่านี้ได้เห็นโฆษณาสินค้าในโทรทัศน์ทำให้เกิดความต้องการอยากได้สินค้าผลิตภัณฑ์ที่นักโฆษณาทำให้สินค้านั้นดูโดดเด่นสะดุดตา นอกจากนี้ผลการศึกษาวิจัยในประเทศทางเอเชีย เช่น จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ก็พบผลการศึกษาที่แสดงถึงความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการดูโทรทัศน์กับค่านิยมแบบวัตถุนิยมด้วยเช่นกัน (Chan, 2003; Kwak, Zinkhan, & Crask, 2003) แต่จากการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาไทยกลับพบว่า การดูโทรทัศน์ไม่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมแบบวัตถุนิยม (Nguyen et al., 2009)

5. การเลียนแบบผู้มีชื่อเสียงในสื่อมวลชน (Imitation of media celebrity)

การเลียนแบบบุคคลที่มีชื่อเสียงในสื่อมวลชน

เป็นปัจจัยเสริมให้วัยรุ่นเกิดค่านิยมแบบวัตถุนิยมเนื่องจาก บุคคลที่มีชื่อเสียงที่เป็นฟรีเซ็นเตอร์ส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่มีรูปร่างหน้าตาดี ดึงดูดความสนใจของวัยรุ่น โดยคาดหวังว่าเมื่อใช้ผลิตภัณฑ์นั้นแล้วจะทำให้สวย/หล่อเหมือนในสื่อโฆษณา ดังนั้น การเลียนแบบบุคคลที่มีชื่อเสียงในสื่อจึงกระตุ้นให้วัยรุ่นเกิดการบริโภคมากขึ้น มีผลทำให้วัยรุ่นเกิดค่านิยมแบบวัตถุนิยม ในการศึกษาครั้งนี้ นำแนวคิดการเลียนแบบบุคคลที่มีชื่อเสียงในสื่อมวลชนมาจากแนวคิด imitation of media celebrities ของ Kasser, Ryan, Couchman, and Sheldon (2004)

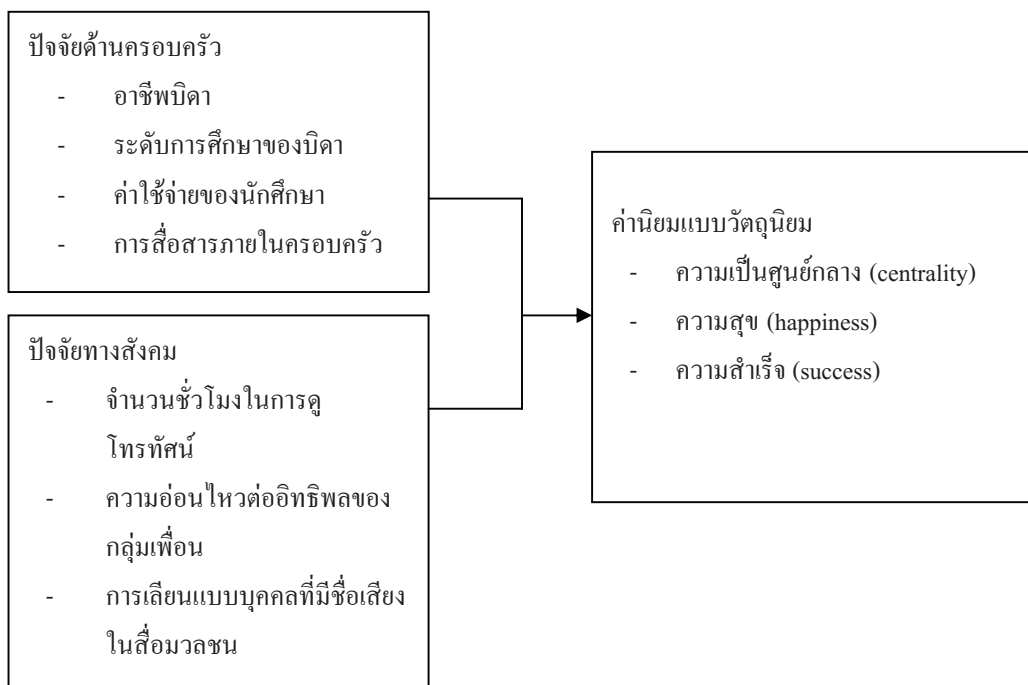
6. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (SES: Socio-economic Status)

Kasser et al. (2004) กล่าวถึงสาเหตุของการเกิดค่านิยมแบบวัตถุนิยมว่า มีสาเหตุมาจากความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยในชีวิต กล่าวคือ คนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน ขาดโอกาสในการวางแผนอนาคตของตนเองและครอบครัว ทำให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยในชีวิต จึงให้ความสำคัญกับทรัพย์สินเงินทองมากกว่าคนที่มาจากครอบครัวที่มีการศึกษาสูงและมีฐานะดี Marks (1997) ศึกษาพบว่า ผู้ที่เติบโตในครอบครัวที่บิดามารดาที่มีความมั่นคงทางด้านการเงินต่ำจะมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมมากกว่าผู้ที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาที่มีความมั่นคงทางด้านการเงินสูง และ Flouri (2004) ศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า กล่าวคือบิดามารดาที่มีการศึกษาไม่สูง ประกอบอาชีพใช้แรงงาน และมีรายได้น้อย วัยรุ่นเหล่านี้จะมีระดับค่านิยมแบบวัตถุนิยมสูงกว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยแสดงดังภาพที่ 1

นิยามศัพท์

1. ระดับการศึกษาของบิดา หมายถึง จำนวน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ปีที่ศึกษาตามหลักสูตรในระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา ซึ่งมีการกำหนดคะแนนตามจำนวนปีที่ศึกษา เช่น ถ้าจบประถมศึกษาปีที่ 6 กำหนดคะแนนเป็น 6 ถ้าจบการศึกษาสูงสุดปริญญาเอก กำหนดคะแนนเป็น 20

2. **อาชีพของบิดา** หมายถึง คะแนนเกียรติภูมิอาชีพที่ได้จากการนำคำตอบที่นักศึกษาระบุถึงอาชีพของบิดาตนเองมาเทียบเป็นคะแนนตามเกณฑ์การวัดของ สุกงศ์ (2534)

3. **ค่าใช้จ่ายของนักศึกษา** หมายถึง ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาใน 1 เดือน (ไม่รวมค่าที่พัก)

4. **จำนวนชั่วโมงที่ดูโทรทัศน์** หมายถึง ระยะเวลาที่นักศึกษาดูโทรทัศน์ใน 1 วัน

5. **ค่านิยมแบบวัตถุนิยม** หมายถึง ค่านิยมที่บุคคลให้ความสำคัญแก่ทรัพย์สินเงินทอง นิยามศัพท์ค่านิยมแบบวัตถุนิยม 3 องค์ประกอบมีดังนี้

(1) องค์ประกอบเรื่องความสุขในชีวิต หมายถึง การที่นักศึกษาให้ความสำคัญกับการมีเงินทองมาก ๆ และเชื่อว่าการได้เป็นเจ้าของทรัพย์สินเป็น

จำนวนมาก ๆ จะทำให้ชีวิตมีความสุข

(2) องค์ประกอบเรื่องความเป็นศูนย์กลางของชีวิต หมายถึง การที่นักศึกษาให้ความสำคัญกับการได้เป็นเจ้าของทรัพย์สินเงินทอง และมีศูนย์กลางหรือจุดมุ่งหมายของชีวิตอยู่ที่การได้เป็นเจ้าของทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก ๆ

(3) องค์ประกอบเรื่องความสำเร็จในชีวิต หมายถึง การที่นักศึกษาให้ความสำคัญกับทรัพย์สินเงินทอง และเชื่อว่า ความสำเร็จในชีวิตคนเราวัดได้จากทรัพย์สินเงินทอง

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านครอบครัว (ได้แก่ ระดับการศึกษาของบิดา อาชีพของบิดา การสื่อสารภายในครอบครัว และเงินค่าใช้จ่ายรายเดือนของนักศึกษา) สามารถทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยมของนักศึกษาได้

2. ปัจจัยด้านครอบครัว และ ปัจจัยทางสังคม (ได้แก่ ความอ่อนไหวต่ออิทธิพลของกลุ่มเพื่อน การ

เขียนแบบบุคคลที่มีชื่อเสียงในสื่อมวลชน จำนวน ชั่วโมงในการดูโทรทัศน์) สามารถร่วมกันทำนาย ค่านิยมแบบวัตถุนิยมของนักศึกษาได้

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษารั้งนี้ เป็นนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ในสถาบันการศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ในเขต กรุงเทพมหานคร แบ่งสถาบันได้เป็น 3 ประเภท คือ มหาวิทยาลัยรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ และ มหาวิทยาลัยเอกชน มีจำนวนสถานศึกษารวมทั้งสิ้น 29 แห่ง มีจำนวนนักศึกษารวม 424,660 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) ใช้ การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ตัวแปรในการ วิเคราะห์เป็นตัวแปรเชิงปริมาณ และทราบขนาดของ ประชากร (Cooper & Scindler, 2001) จากการ คำนวณหาขนาดของตัวอย่างที่ระดับความเที่ยงร้อยละ 95 ได้จำนวนนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง 620 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) ขั้นตอนที่ 1 สุ่มสถาบันการศึกษา โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified sampling) ให้ ประเภทของสถาบันแทนชั้นภูมิ จากนั้นสุ่มตัวอย่าง สถาบันการศึกษาจากทุกชั้นภูมิ ๆ ละ 2 สถาบัน ด้วย วิธีการจับสลาก ได้สถาบันในกลุ่มตัวอย่าง 6 สถาบัน

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มนักศึกษา จากสถาบันการศึกษาใน กลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 แห่ง สุ่มตัวอย่างนักศึกษาตาม จำนวนที่ต้องการ 620 คน โดยการแบ่งจำนวนนัก ศึกษาในแต่ละสถาบันด้วยวิธีการแบ่งตามสัดส่วน (proportional to size) ได้จำนวนนักศึกษาในกลุ่ม ตัวอย่าง 6 สถาบัน แสดงดังตารางที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมและ ภูมิหลังของนักศึกษา ได้แก่ เพศ ชั้นปี อาชีพและ ระดับการศึกษาของบิดา จำนวนชั่วโมงที่ดูโทรทัศน์ และข้อคำถามวัดพฤติกรรมบ่งชี้ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ดังนี้คือ

(1) ค่านิยมแบบวัตถุนิยม นำมาจากแบบวัด Materialism Values Scale ของ Richins and Dawson's (1992)

(2) การสื่อสารภายในครอบครัวเกี่ยวกับการ ใช้จ่ายเงินซื้อสินค้า นำมาจากแบบวัดการสื่อสาร ภายในครอบครัวของ Moschis et al. (1984)

(3) ความอ่อนไหวต่ออิทธิพลของกลุ่มเพื่อน นำมาจากแบบวัด Susceptibility to peer influence ของ Mangleburg and Bristol (1998)

(4) การเลียนแบบผู้มีชื่อเสียงในสื่อมวลชน นำมาจากแบบวัด Imitation of media celebrities ของ Kasser et al. (2004)

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง

สถาบัน	n
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	103
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	124
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	77
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	80
5. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	145
6. มหาวิทยาลัยศรีปทุม	91
รวม	620

สำหรับคำตอบของข้อคำถามในแบบวัด 4 ตัวแปรข้างต้นนั้น แต่ละข้อเป็นมาตรวัด 5 ระดับ โดยให้ 5 คะแนน ถ้านักศึกษาตอบว่า “จริงมากที่สุด” และ ให้ 1 คะแนนถ้านักศึกษาตอบว่า “ไม่จริงเลย”

ทดสอบความเที่ยงของแบบสอบถามแต่ละตัวแปรด้วยค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแต่ละตัวแปรแสดงดังตารางที่ 2

จากค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงที่ได้มีค่าสูงกว่า 0.6 ทุกค่า แสดงว่า ผลการวัดแบบสอบถามแต่ละตัวแปรมีค่าความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ เนื่องจากเกณฑ์การพิจารณาความเที่ยงที่ใช้ได้ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.5 (ศิริชัย, 2544)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ระหว่างเดือน ตุลาคม – ธันวาคม 2553 ได้แบบสอบถามครบ 620 ชุด ตามจำนวนที่ต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เทคนิควิธีทางสถิติที่ใช้คือ ใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อบรรยายลักษณะทางสังคมและภูมิหลังของนักศึกษา และใช้สถิติอ้างอิง (Inferential

statistics) การวิเคราะห์การถดถอยแบบเชิงชั้น (Hierarchical regression analysis) เพื่อตรวจสอบว่าปัจจัยด้านครอบครัวสามารถทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยมของนักศึกษาได้มากน้อยเพียงใด และเมื่อนำปัจจัยทางสังคมมาร่วมพิจารณาด้วยจะสามารถทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยมของนักศึกษาได้เพิ่มอีกมากน้อยเพียงใด

ผลการศึกษา

ลักษณะทางสังคมและภูมิหลังของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหญิงร้อยละ 52.1 และนักศึกษาชายร้อยละ 47.9 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 68.7 เป็นนักศึกษาในสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ส่วนสาขาวิทยาศาสตร์มีอยู่ร้อยละ 31.3 ผลการวิเคราะห์ได้ค่าสถิติบรรยายตัวแปรในการวิจัย แสดงดังตารางที่ 3

การแบ่งระดับตัวแปรพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ถ้าค่าเฉลี่ยเป็น 1.0 – 1.8 คิดเป็นระดับต่ำมาก 1.9 – 2.6 คิดเป็นระดับต่ำ 2.7 – 3.4 คิดเป็นระดับปานกลาง 3.5 – 4.2 คิดเป็นระดับสูง และ 4.3 – 5.0 คิดเป็นระดับสูงมาก จากตารางที่ 3 พบว่า จำนวนปีที่ศึกษาในระดับการศึกษาสูงสุดของบิดามีค่าเฉลี่ย 13.30 ปี เทียบได้กับการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแต่ละตัวแปร

	เครื่องมือ	ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง
ค่านิยมแบบวัตถุนิยม	องค์ประกอบเรื่องความสุข	0.77
	องค์ประกอบเรื่องความเป็นศูนย์กลาง	0.63
	องค์ประกอบเรื่องความสำเร็จ	0.71
การสื่อสารภายใน-ครอบครัว	แบบยึดถือแบบแผนของสังคม	0.75
	แบบยึดถือแนวความคิด	0.62
ความอ่อนไหวต่อ-อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	อิทธิพลของบรรทัดฐาน	0.75
	อิทธิพลของข้อมูลข่าวสาร	0.67
การเลียนแบบบุคคลที่มีชื่อเสียงในสื่อมวลชน		0.87

ตารางที่ 3 ค่าสถิติบรรยายตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปร	Min	Max	\bar{X}	SD	ระดับ
ระดับการศึกษาของบิดา (F_edu)	0	20	13.30	4.82	
คะแนนเกียรตินิยมอาชีพของบิดา (F_occ)	32.0	78.7	52.21	13.01	
ค่าใช้จ่ายรายเดือนของนักศึกษา (expend)	1,500	35,000	6,808	3,487	
จำนวนชั่วโมงในการดูโทรทัศน์/ วัน (TV)	0	15	3.41	2.16	
การสื่อสารภายในครอบครัวแบบยึดถือแบบแผนสังคม (C_socio)	1	5	2.99	0.86	ปานกลาง
การสื่อสารภายในครอบครัวแบบยึดถือแนวคิด (C_concept)	1	5	3.23	0.89	ปานกลาง
ความอ่อนไหวต่ออิทธิพลของกลุ่มเพื่อน (peer)	1	5	3.05	0.74	ปานกลาง
การเลียนแบบผู้มีชื่อเสียงในสื่อมวลชน (celebrity)	1	5	3.08	0.91	ปานกลาง
ค่านิยมแบบวัตถุนิยม (materialism)	1	5	2.93	0.54	ปานกลาง

ชั้นสูงหรืออนุปริญญา บิดาของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนเกียรตินิยมอาชีพเท่ากับ 52.2 เทียบได้กับอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว นักศึกษามีค่าใช้จ่ายประมาณ 6,800 บาท/เดือน กล่าวได้ว่า นักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างมีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับปานกลาง และนักศึกษานำเวลาในการดูโทรทัศน์เฉลี่ยวันละ 3.41 ชั่วโมง (3 ชั่วโมง 26 นาที)

สำหรับตัวแปรค่านิยมแบบวัตถุนิยม การสื่อสารภายในครอบครัว ความอ่อนไหวต่ออิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และการเลียนแบบผู้มีชื่อเสียงในสื่อมวลชน นำคะแนนที่ได้จากแต่ละตัวแปรมาหาค่าเฉลี่ย ซึ่งพบว่า นักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างมี ค่านิยมแบบวัตถุนิยม การสื่อสารภายในครอบครัวแบบยึดถือแบบแผนสังคม การสื่อสารภายในครอบครัวแบบยึดถือแนวคิด แนวความคิด ความอ่อนไหวต่ออิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และการเลียนแบบผู้มีชื่อเสียงในสื่อมวลชน ทุกตัวแปรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

การตรวจสอบอำนาจในการทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยมของนักศึกษาจากปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยทางสังคม

ผู้วิจัยเลือกใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการ

วิเคราะห์การถดถอยแบบเชิงชั้น จัดลำดับตัวแปรอิสระเข้าสมการการถดถอยทีละขั้น ขั้นที่ 1 ตัวแปรทำนายที่นำเข้าสมการ เป็นปัจจัยด้านครอบครัว เพื่อตรวจสอบว่า ปัจจัยด้านครอบครัวเพียงอย่างเดียวสามารถทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยมของนักศึกษาได้มากน้อยเพียงใด ส่วนในขั้นที่ 2 ตัวแปรทำนายที่เพิ่มเข้าในสมการเป็นปัจจัยทางสังคม เพื่อตรวจสอบว่า เมื่อนำปัจจัยทางสังคมมาพิจารณาพร้อมกับปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยทั้งสองจะร่วมกันทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยมของนักศึกษาได้เพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด

ตารางที่ 4 แสดงขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient: r) ซึ่งพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของตัวแปรอิสระทุกคู่มีค่าต่ำกว่า 0.75 หมายถึง ข้อมูลที่นำมาศึกษาไม่เกิดปัญหาเรื่องตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันสูง (multicollinearity) แสดงว่า ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มีคุณสมบัติตรงตามข้อกำหนดของเทคนิควิธีการทางสถิติ (สุชาติ, 2537)

ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบเชิงชั้นแสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัวแปรอิสระในสมการการถดถอย

	1	2	3	4	5	6	7	8
1. F_edu								
2. F_occ	.479**							
3. expend	.182**	.203**						
4. C_socio	.066	.021	.062					
5. C_concept	-.090*	-.068	-.070	.296**				
6. TV	-.029	.043	.152**	.102**	.217**			
7. peer	-.037	-.039	-.017	.456**	.482**	.203**		
8. celebrity	-.054	-.047	-.067	-.364**	-.103**	-.046	-.410**	

** $p < .01$, * $p < .05$

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การถดถอยแบบเชิงชั้นเพื่อวิเคราะห์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมแบบวัตถุนิยม

ตัวแปร	Materialism ^(a)		Materialism ^(b)	
	β	<i>p</i> -value	β	<i>p</i> -value
ขั้นตอนที่ 1				
F_occ	.046	0.297	0.035	0.358
F_edu	-0.008	0.853	-0.011	0.779
expend	0.038	0.345	0.026	0.449
C_socio	.315	0.000	0.089	0.023
C_concept	.052	0.210	-0.059	0.135
ขั้นตอนที่ 2				
TV			0.004	0.909
peer			0.259	0.000
celebrity			-0.401	0.000
R ²	0.118		0.351	
R ² Change			0.233	
F	15.668**		39.498**	

** $p < .01$, * $p < .05$

(a) Predictors: F_edu, F_occ, expend, C_socio, C_concept

(b) Predictors: F_edu, F_occ, expend, C_socio, C_concept, TV, peer, celebrity

จากตารางที่ 5 ในขั้นตอนที่ 1 พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัว มีตัวแปรอิสระเพียงตัวเดียวเท่านั้นคือการสื่อสารภายในครอบครัวแบบยึดถือแบบแผนของสังคมที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมแบบวัตถุนิยม โดยเป็น

ผลทางบวก ($\beta = 0.315**$) กล่าวคือ นักศึกษาที่มาจากรอบครัวที่บิดามารดามีการสื่อสารเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าแบบควบคุมมากจะมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมมากด้วย แต่ตัวแปรอิสระ อาชีพของ

บิดา ระดับการศึกษาของบิดา การสื่อสารภายในครอบครัวแบบยึดถือแนวความคิด และค่าใช้จ่ายของนักศึกษา ไม่มีอิทธิพลในการทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยม ในขั้นตอนที่ 1 นี้ ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนดของสมการถดถอย (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.118 หมายถึง ปัจจัยด้านครอบครัวมีอำนาจในการทำนายตัวแปรตาม ค่านิยมแบบวัตถุนิยมได้ร้อยละ 11.8

ในขั้นตอนที่ 2 เมื่อนำปัจจัยทางสังคมเพิ่มเข้ามาในสมการถดถอยร่วมกับตัวแปรกลุ่มเดิม พบตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมแบบวัตถุนิยมเพิ่มอีก 2 ตัวแปร คือ ความอ่อนไหวต่ออิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ($\beta = 0.259^{**}$) และ การเลียนแบบบุคคลที่มีชื่อเสียงในสื่อมวลชน ($\beta = -0.401^{**}$) หมายถึงนักศึกษาที่มีความอ่อนไหวต่ออิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมากจะมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมสูงด้วย และ นักศึกษาที่มีการเลียนแบบบุคคลที่มีชื่อเสียงในสื่อมวลชนมากกลับจะยังมีค่านิยมแบบวัตถุนิมน้อยลง แต่จำนวนชั่วโมงในการดูโทรทัศน์ไม่มีอิทธิพลต่อค่านิยมแบบวัตถุนิยม ในขั้นตอนที่ 2 นี้ ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.351 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่นำมาพร้อมกันพิจารณาทั้งปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยทางสังคมมีอำนาจในการทำนายตัวแปรตามได้ร้อยละ 35.1 จะเห็นได้ว่า นอกจากปัจจัยด้านครอบครัวจะมีอำนาจในการทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยมแล้ว ปัจจัยทางสังคมก็เป็นสิ่งสำคัญที่มีอำนาจในการทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยมด้วยเช่นกัน

วิจารณ์ผลการศึกษา

1) ผลการศึกษาพบว่า “การสื่อสารภายในครอบครัวแบบยึดถือแบบแผนของสังคม” มีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่านิยมแบบวัตถุนิยม แต่การสื่อสารภายในครอบครัวแบบยึดถือแนวความคิดไม่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมแบบวัตถุนิยม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การสื่อสารภายในครอบครัวแบบยึดถือแบบแผนของสังคม เป็นแบบแผนความสัมพันธ์ที่พอ

แม้ควบคุมถูกมาก ถูกถูกสอนไม่ให้ขัดแย้งหรือโต้เถียงผู้ใหญ่ วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวลักษณะนี้จึงมักจะมีนิสัยคล้อยตามกลุ่มสังคม อยากมีทรัพย์สินเงินทอง เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มสังคม ดังนั้น วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีการสื่อสารภายในครอบครัวแบบยึดถือแบบแผนของสังคม จึงมักมีค่านิยมแบบวัตถุนิยม ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ Moore and Moschis (1981) ที่ศึกษาพบว่า เด็กในครอบครัวที่ใช้วิธีการสื่อสารแบบยึดถือแบบแผนของสังคม ซึ่งบิดามารดาเข้มงวด จะมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมในระดับสูง สำหรับเด็กในครอบครัวที่ใช้รูปแบบการสื่อสารที่ยึดแนวความคิดเป็นหลัก ซึ่งบิดามารดาสนับสนุนให้ลูกแสดงความคิดเห็นได้ จะมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมในระดับต่ำ

2) ปัจจัยสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้วัดจากอาชีพของบิดา ระดับการศึกษาของบิดา และค่าใช้จ่ายของนักศึกษา ทุกตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมแบบวัตถุนิยม ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาในอดีตที่พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาน้อยและฐานะยากจน จะมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมมากกว่า คนที่มีการศึกษาดี และมีฐานะร่ำรวย (Marks, 1997; Flouri, 2004) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ล้วนเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยทั้งหมดจึงมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับปานกลางใกล้เคียงกัน ทำให้ปัจจัยสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมไม่สามารถใช้บ่งชี้ความแตกต่างของค่านิยมแบบวัตถุนิยมได้

3) ความอ่อนไหวต่ออิทธิพลของกลุ่มเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่านิยมแบบวัตถุนิยม ทั้งนี้เนื่อง จาก วัยรุ่นที่มีความอ่อนไหวต่ออิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ต้องการให้ตนเองได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ต้องการทำให้ทัดเทียมเพื่อน จึงมีการนำทรัพย์สิน วัตถุสิ่ง ของของตนเองไปเปรียบเทียบกับเพื่อน จึงยิ่งทำให้เกิดค่านิยมแบบวัตถุนิยมมากขึ้นตามไปด้วย ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Martin and Bush (2000); Chan and

Zhang (2007) และ Nguyen et al. (2000) ที่ศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่มีการติดต่อสื่อสารพูดคุยขอความเห็นกับเพื่อนบ่อยและมีความอ่อนไหวต่ออิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนจะมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมอยู่ในระดับสูง

4) การเลียนแบบบุคคลที่มีชื่อเสียงในสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์ทางลบกับค่านิยมแบบวัตถุนิยม หมายถึงวัยรุ่นยิ่งมีการเลียนแบบมากกลับยิ่งมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมลดน้อยลง ผลการศึกษานี้ขัดแย้งกับการศึกษาวิจัยในอดีตที่พบว่า การเลียนแบบบุคคลที่มีชื่อเสียงในสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่านิยมแบบวัตถุนิยม (Chan & Zhang, 2007) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก วัยรุ่นไทยในยุคปัจจุบันนิยมเลียนแบบคารานักร้องเกาหลี ดังที่ อุบลรัตน์ Siriyuvasak & Hyunjoon, (2007) ศึกษาพบว่า สีนค้ำวัฒนธรรมเกาหลีได้เข้ามาแพร่หลายในกลุ่มวัยรุ่นไทยอย่างรวดเร็ว สีนค้ำวัฒนธรรมที่วัยรุ่นสนใจจะเป็นเรื่องของ ภาพยนตร์ ละคร เพลง ถึงขนาดที่วัยรุ่นบางคนสนใจเรียนภาษาเกาหลี เพื่อให้รู้เนื้อหาของ ภาพยนตร์ ละคร และเพลงของเกาหลี โดยวัยรุ่นไทยจะติดตามผลงานและแบ่งปันความรู้สินค้ำวัฒนธรรมเกาหลีกันผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต อุบลรัตน์ ยังกล่าวด้วยว่า แม้กระแสนิยมสินค้ำวัฒนธรรมเกาหลีจะมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นไทยอย่างมาก แต่ก็เกินไปในลักษณะผสมผสาน ไม่ทำให้เสียอัตลักษณ์ของความเป็นไทย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ลักษณะของการเลียนแบบจะเป็นการเลียนแบบการแต่งกาย แต่ไม่ได้ลอกเลียนแบบการใช้ชีวิต อีกทั้งวัยรุ่นกลุ่มที่มีการเลียนแบบคารานักร้องเหล่านี้ไม่ได้มีความมุ่งมั่นกับอนาคตเท่าใดนัก ดังนั้น ผลการศึกษาจึงพบว่า ยิ่งมีการเลียนแบบบุคคลที่มีชื่อเสียงในสื่อมวลชนมากกลับยิ่งทำให้ค่านิยมแบบวัตถุนิยมลดน้อยลง

5) จำนวนชั่วโมงในการดูโทรทัศน์ไม่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมแบบวัตถุนิยม ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า อิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อค่านิยมแบบวัตถุนิยมยังไม่ชัดเจนนัก ในงานวิจัยบางเรื่องระบุว่า การดูโทรทัศน์มาก ๆ ส่งเสริมให้คน

มีค่านิยมแบบวัตถุนิยมมากยิ่งขึ้น (Chan, 2003; Kwak et al., 2003) ในขณะที่การศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาไทยระบุว่า การดูโทรทัศน์ไม่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมแบบวัตถุนิยม (Nguyen et al., 2009) ทั้งนี้เนื่องจากการวิจัยเหล่านี้ศึกษาในหลายประเทศที่มีบริบททางสังคมแตกต่างกัน เนื้อหาที่นำเสนอในสื่อโทรทัศน์อาจแตกต่างกัน สำหรับในประเทศไทย มีรายการโทรทัศน์ให้เลือกดูหลายประเภท ในปัจจุบันมีรายการที่นำเสนอหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่สอนให้คนไทยดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง รายการประเภทนี้อาจทำให้นักศึกษาเห็นประโยชน์ของการดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง ซึ่งเป็นการช่วยลดค่านิยมแบบวัตถุนิยมของนักศึกษาไทยลงได้

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างมาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางสังคมในระดับปานกลาง จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์การถดถอยแบบเชิงชั้น พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัวมีอำนาจในการทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยมได้ร้อยละ 11.8 แต่เมื่อเพิ่มปัจจัยทางสังคมเข้าไปร่วมพิจารณาด้วยทำให้อำนาจในการทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยมเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 35.1 แสดงว่าทั้งสองปัจจัยมีส่วนสำคัญในการทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยม

หากพิจารณาปัจจัยด้านครอบครัวพบว่า มีตัวแปรอิสระ “การสื่อสารภายในครอบครัวแบบยึดถือแบบแผนของสังคม” เพียงตัวแปรเดียวเท่านั้นที่ทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยม โดยเป็นความสัมพันธ์ทางลบ กล่าวคือ นักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดามีการสื่อสารเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้ำแบบควบคุมมากจะมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมมากด้วย แต่ตัวแปรอิสระ อาชีพและระดับการศึกษาของบิดา การสื่อสารภายในครอบครัวแบบยึดถือแนว

ความคิด และค่าใช้จ่ายของนักศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมแบบวัตถุนิยม

สำหรับปัจจัยทางสังคม พบว่า ตัวแปรอิสระที่ทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยมมี 2 ตัวแปร คือ ความอ่อนไหวต่ออิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และการเลียนแบบบุคคลที่มีชื่อเสียงในสื่อมวลชน ในขณะที่จำนวนชั่วโมงในการดูโทรทัศน์ไม่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมแบบวัตถุนิยม หมายถึงนักศึกษาที่มีความอ่อนไหวต่ออิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมากจะมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมสูง การเลียนแบบบุคคลที่มีชื่อเสียงในสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์ทางลบกับค่านิยมแบบวัตถุนิยม หมายถึงนักศึกษาที่มีการเลียนแบบบุคคลที่มีชื่อเสียงในสื่อมวลชนมากกลับมีค่านิยมแบบวัตถุนิมน้อยลง

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้สามารถถอดอรรถที่ใช้นำมาทำนายค่านิยมแบบวัตถุนิยมมีค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (R^2) เท่ากับ 0.351 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่นำมาพิจารณาสามารถทำนายตัวแปรตาม ค่านิยมแบบวัตถุนิยมได้เพียงร้อยละ 35.1 เท่านั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อค่านิยมแบบวัตถุนิยมอีกหลายปัจจัยที่ไม่ได้นำมาพิจารณาในการศึกษาครั้งนี้ เช่น การให้ความสำคัญกับหลักการทางศาสนา และ ค่านิยมแบบวัตถุนิยมของบิดามารดาซึ่งอาจถ่ายทอดผ่านกระบวนการจัดเกล้าทางสังคมมายังรุ่นลูก นอกจากนั้นแล้วในการศึกษาครั้งต่อไปควรนำปัจจัยเรื่องการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย เพราะอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกระแสหลักที่วัยรุ่นไทยนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย

เอกสารอ้างอิง

นรินาม. (2552, พฤศจิกายน 3). หมอเกษมห่วงเด็กไทยติดวัตถุนิยม. [ฉบับอิเล็กทรอนิกส์]. *ไทยรัฐ*. สืบค้นจาก <http://www.thairath.co.th/edu>.
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2544). *พัฒนาการ*

แบบองค์รวมของเด็กไทย. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
ศิริชัย กาญจนวาสิ. (2544). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). *ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ*, 15 ตุลาคม 2553. สืบค้นจาก http://www.moe.go.th/data_stat/
สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2537). *เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: หลักการ วิธีการ และการประยุกต์*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
สุภางศ์ จันทวานิช. (2534). *รายงานการวิจัยการจัดช่วงชั้นทางสังคม: เกียรติภูมิอาชีพต่าง ๆ ในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
อมรรัตน์ เทพกำปนาท. (2553). *เยาวชนไทยท่ามกลางกระแสโลก จะเป็นพลังแห่งอนาคตหรือความสิ้นหวังของสังคม*, สืบค้นจาก http://www.m-culture.go.th/detail_page.php?sub_id=1647
Buijzen, M., & Valkenburg, P. M. (2003). The unintended effects of television advertising: A parent-child survey. *Communication Research*, 30(5), 483–503.
Chan, K. (2003). Materialism among Chinese children in Hong Kong. *International Journal of Advertising and Marketing to Children*, 4(4), 47–61.
Chan, K., & Zhang, C. (2007). Living in a celebrity-mediated social world: The Chinese experience. *Young Consumers*, 8(2), 139–152.
Cooper, D. R., & Scindler, P. S. (2001). *Business research methods* (7th ed.). Singapore: McGraw-Hill.
Flouri, E. (2004). An integrated model of consumer materialism: Can economic socialization and maternal value predict materialistic attitudes in

- adolescents? *Journal of Socio-Economics*, 28, 707–724.
- Kasser, T., Ryan, R. M., Couchman, C. E., & Sheldon, K. M. (2004). Materialistic values: Their causes and consequences. *Psychology and Consumer Culture*. Washington, DC: American Psychology Association.
- Kwak, H., Zinkhan, G. M., & Crask, M. R. (2003). Diagnostic screener for compulsive buying: Applications to the USA and South Korea. *Journal of Consumer Affairs*, 37(1), 161–169.
- Mangleburg, T. F., & Bristol, T. (1998). Socialization and adolescents' skepticism toward advertising. *Journal of Advertising*, 27(3), 11–21.
- Marks, G. N. (1997). The formation of materialist and postmaterialist values. *Social Science Research*, 26, 52–68.
- Martin, C. A., & Bush, A. J. (2000). Do role models influence teenagers' purchase intentions and behavior? *Journal of Consumer Marketing*, 17(5), 441–453.
- Moore, R. L., & Moschis, G. P. (1981). The role of family communication in consumer learning. *Journal of Communications*, 31, 42–51.
- Moschis, G. P., & Churchill, G. A. (1978). Consumer socialization: A theoretical and empirical analysis. *Journal of Marketing Research*, 15, 599–609.
- Moschis, G. P., Moore, R. L., & Smith, R. B. (1984). The impact of family communication on adolescent consumer socialization. In T. Kinnear (Ed.), *Advances in Consumer Research*, 11, 314–319.
- Nguyen, H. V., Moschis, G. P., & Shannon, R. (2009). Effects of family structure and socialization on materialism: A life course study in Thailand. *International Journal of Consumer Studies*, 33(4), 486–495.
- Richins, M. L., & Dawson, S. (1992). A consumer value orientation for materialism and its measurement: Scale development and validation. *Journal of Consumer Research*, 19, 303–316.
- Siriyuvasak, U., & Hyunjoon, S. (2007). Asianizing K-pop: Production, consumption and identification patterns among Thai youth. *Inter-Asia Cultural Studies*, 8, 109–136.

TRANSLATED THAI REFERENCES

- Anonymous. (2009, November 3). Dr. Kasem concerned about the materialism of Thai children. *Thairath* (online). Retrieved from <http://www.thairath.co.th/edu>. [in Thai]
- Chantavanich, S. (1991). *Social stratification: Occupational prestige in Thai society*. (Research Report). Bangkok: Chulalongkorn University Social Research Institute. [in Thai]
- Kanchanawasi, S. (2001). *Classical test theory* (4th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Office of the Higher Education Commission. (2010). *Educational information, Ministry of Education*. Retrieved from http://www.moe.go.th/data_stat/ [in Thai]
- Phra Dhamapidok (P. A. Payutto). (2001). *Holistic development of Thai children*. Bangkok: Thammasapa. [in Thai]
- Prasithrathasin, S. (1994). *Multivariate analysis techniques for behavioral and social sciences research*. Bangkok: National Institute of Development Administration. [in Thai]
- Thepkampanat, A. (2010). *Thai youth amid the global trend: The power of the future of social despair*. Retrieved from http://www.m-culture.go.th/detail_page.php?sub_id=1647 [in Thai]